

Adlerův šmajd

15. 4. 2018

doporučená trasa ———

koryto starého náhonu - - - - -

občerstvení Hromek ▼

výhled ☀

jiná trasa - - - - -

zrušená vlečka - - - - -

stará silnice do Rašovic - - - - -

1. **Plíhalův písník** - stráž v lese dosud znatelně narušená někdejší těžbou písku. Místo využíval také jako střelnici SVAZARM – Svaz pro spolupráci s armádou, československá branná organizace založená r. 1951. Oblast působení - výcvik branných záloh, školení civilní obrany, správa např. autoškol, střeleckých, výsadkářských, leteckých, modelářských a později i kulturních klubů.
2. **Patníky na staré silnici do Rašovic** – v těchto místech se původní silnice stáčela doleva a stoupala po návrší, které je dnes odtěžené.
3. **Písník Lípa n. O.** - Ložisko se nachází v katastrálním území Lípa nad Orlicí a Týniště nad Orlicí. Celé ložisko je pokryto lesními porosty, kdy jednotlivé jeho části jsou místně známé jako Lipské doly, Machová a Kopanina. Ložisko o rozloze cca 200 ha je charakterizováno jako orlická štěrkopísková terasa VI., která je mezi orlickými terasami nejkvalitnější. **Mrazové hrnce** - působením střídavého rozmrzání a namrzání ledu vznikaly hlubší trhliny, které mrznoucí voda rozšířila až na tzv. mrazové hrnce, vyplňované pak hlinitým materiálem z povrchu. Ve stěně písníku jsou občas viditelné jako odlišně zabarvená ložiska.
4. **Zíkov, zahr. osada** - V roce 1959 byl založen v Rašovicích spolek zahrádkářů (18 členů). Hlavním iniciátorem byl Josef Zíka, který se do vsi přizemil a měl odborné znalosti. Praktickou činnost spolku zahájili vyřezáním náletových dřevin z bývalého sadu a založením prvních pařenišť. Členové v prvních letech vysázeli 156 stromů, odpracovali pro JZD 116 hod., na akci Z 120 hod., pro spolek 292 hod. Uspořádali dvě přednášky. Odevzdali 1 000 kg plodin. Přivedli el. síť v ceně 16 000,- Kč. Pořádali zábavy u rybníka.
5. **Odbočka k vyhlídce** na Orlické hory – po levé straně od cesty do Olešnice bývalý lom na kámen. Kámen použit na výstavbu silnice do Křivic v letech 1924 – 1927. Náklady na stavbu: 350 000,- Kč.

6. **Rašovice, kaplička, škola - Kaple** byla postavena p. Lochmanem z Týniště roku 1907 za 563,- Kč (materiál dodala obec). Do jejích stěn byly vsazeny pozůstatky předtím zde stojícího kříže. Ten nechal postavit r. 1833 zahradník František Moravec, pravděpodobně jako pokání za spáchaný hřích. **Škola** byla vybudována 1919 – 1920 za 336 970 Kč 35 h. Do té doby děti chodily do škol v Týništi a v Olešnici. Učivalo se také v místním hostinci.
7. **Křížek u Rašovic** – Prapůvodně zde stál kříž dřevěný. Poté, co zanikl, byl postaven kříž nový, železný, s kamenným soklem. Nynější křížek nemá ovšem s tím předešlým pranic společného. V roce 1988 byla boží muka zcela zdevastovaná a hrozilo jim shrnutí do písníku. Dobrovolníci z Rašovic proto nechali vyrobit dutý betonový podstavec, do něhož pak vsadili desku s původním letopočtem. Na podstavci je krycí deska s dalšími vyraženými letopočty v rozích. Ty připomínají dílčí renovace v minulosti. Vlastní kříž pochází ze zrušeného hrobu z obce Žihobec u Sušice, z rodného kraje pana J. Zíky, který obnovu kříže v roce 1988 prosadil. V podstavci je ukrytá schránka se zprávou pro budoucí pokolení...
8. **Koryto starého náhonu** – Pro napájení vznikajících rybníků ve 13. století byl od Čestic k Dlouhé Louce vykopán příkop. Přiváděl vodu z Olešnického potoka do Dlouhého rybníku (viz č. 12). Tento náhon je předchůdcem naší známé Alby a je zřejmě nejstarším umělým kanálem v ČR. V mapce u č. 8 vlevo od silnice je příkop nejlépe patrný.
9. **Písečné přesypy** - Když začal asi před 12 000 lety ustupovat ledovec ze severního Německa a Polska, bylo u nás velmi chladno a sucho, nerostly lesy a štěrkopískové nánosy se staly dočasně oblastí odkud silný vítr převážně západního směru odnášel prach a písek. V okolí Týniště tak vznikly písečné duny. Dnes jsou porostlé lesem a my je můžeme rozpoznat již jen jako zvlněný terén. **Brandejsův pomník** – u lesní cesty kamenný pomníček s nápisem: "Zde zavražděn byl dne 31. října 1909 u vykonání svých povinností Josef Brandejs". Je památkou na hraběcího hajného, který se střetl v těchto místech s pytlákem. Hluchoněmý pytlák z Borohrádku právě vytahoval králíka z nalíčeného oka. Pytlák vytrhl hajnému pušku a ubil jej pažbou. Na pomníček prý někdo potom napsal verš, který už dávno zmizel. "Pro králíčka divokýho - dostal se do království nebeskýho".
10. **Bývalá žel. vlečka do Prefy** – u žel. přejezdu je dosud patrná pláň s osvětlovacími lampami, odkud odbočovala vlečka do závodu Prefa Rašovice (viz č. 11).
11. **Zaniklý Rašovický dvůr** - V samém sousedství obce ležel prastarý poplužní dvůr častolovické vrchnosti s ovčínem. Nazýval se rašovický, i když ležel na katastru obce Lípy. Při pozemkové reformě v roce 1921 byl rozparcelován. Hospodářské budovy koupil Josef Hrubý z Bělče. Nový majitel využil živé stavební činnosti po I. světové válce a později při stavbě opevnění na hranicích republiky otevřením písníku, k němuž zřídil i železniční vlečku. Těžil z něho bezohledně, často na úkor sousedící Lípy a pracujících dělníků. Za omezené stavební činnosti za protektorátu pronajal Josef Hrubý písník rychnovské stavební firmě Oto Hányš, jež tu začala vyrábět betonové zboží a prefabrikáty a dala základ pozdější panelárně. Roku 1945 byl majetek Hrubého konfiskován. Pozemky dvora převzalo později zemědělské družstvo v Lípě. Písník s vlečkou a novými budovami panelárny patřily n.p. Prefa, závod Rašovice, jenž vyráběl panely pro bytovou výstavbu a rozšířil písník i výrobu. Dnes firma Betonika spol. s r. o. Tovačov - výrobní závod Rašovice.
12. **Dlouhá Louka** - Osada nazvaná Dlouhá Louka byla postavena častolovickým panstvím pro lesní a pilařské dělníky. Prvním stavením na Dlouhé Louce byla panská pila. Byla vystavěna pilařem a sekerníkem Janem Prošvicem z Chrastí v roce 1789. Ten stavěl již v roce 1785 mlýn pro Jana Kořána v Týništi. Pila stála na pravém břehu Alby za mostkem, na pravé straně cesty z Lípy do Rašovic. Dnes už jen pozůstatky základů v břehu Alby. Proč právě jméno Dlouhá Louka? Odedávna se v tomto prostoru nacházel rybník pojmenovaný Dlouhej. Rybník patřil mezi nejstarší v našem okolí, měl plochu 17 jiter (staročeské jitro 0,283 ha). V německy psaném inventáři panství z roku 1703 se píše „Lange Wiese“, v tereziánském katastru se už objevuje český název Dlouhá Louka. Dloholoucký rybník byl definitivně vypuštěn někdy kolem roku 1790. Jednu část hráze tvořila dnešní cesta od železničního přejezdu směrem na Rašovice. Jižní část stavu byla vyvýšená, později zastavěná prvními chalupami. Dlouhý rybník měl dvě výpusti, jednu směrem k Lípě příkopem podle obecní cesty přímo do Divoké Orlice. Druhá výpusť vedla přes hráz (dnešní cestu) a nasycovala další níže ležící a navazující rybníky k Týništi – Voklik, Nadýmač, Stoček, Nestřebu a rybník Mlýnský.

